

HET HUIS „IN DUIZEND VREEZEN.”

(Bij de prent tegenover den titel.)

Aan de westzijde van de Groote Markt staat een huisje, dat door zijn eigenaardigen bouwtrant en eenigszins bouwvallig aanzien steeds de aandacht trekt van den voorbijganger. Met groote letters heeft de eigenaar op een paar borden doen schilderen de woorden: »in duizend vreezen,” terwijl aan de zijde van het Hang op de muren hetzelfde opschrift in het Fransch, Duitsch en Engelsch geplaatst is. De weinige vreemdelingen, die onze stad bezoeken, verzuimen dan ook nooit dit huis als een der merkwaardigheden van Rotterdam te gaan bezien.

Toch is de waarde van dit huis uit een geschiedkundig oogpunt zeer overdreven. Men weet te vertellen, dat het zijn naam ontleent aan het volgende voorval tijdens de inneming van Rotterdam door den graaf van Bossu (9 April 1572). Bevreesd voor de naderende Spanjaarden, die overal, waar zij verschenen, een bloedbad aanrichtten, hadden verscheidene lieden zich in dit huis verborgen, nadat zij eerst een bok geslacht en het bloed van dat dier langs drempel en stoep hadden laten stroomen. Toen de soldaten dit bloed zagen, meenden zij dat anderen hen daar reeds waren voorgeweest en gingen zij verder. Aldus de overlevering.

De substituut-secretaris Emanuel van Welsen es geeft in zijn *Appendix op de Geamplieerde Opstelling* (15 November 1706) bl. 8, een andere lezing. Van de Spanjaarden sprekende, zegt hij: »hangende zeker Burger, die Ik over 64 Jaren nog gesien en gekent heb, (wesende

doenmaels wel ontrent tnegentig Jaren out, zijnde de Schoonvader van Cornelis Henricksz., Schoenmaker in der tijt op de Visschersdijck) in zijn deur aan zijn regter Been op, hem alsoo met veel miserie twee dagen latende hangen, dogh is hy door medelyden of door Spanjaarden of door andere goede Menschen af-gesneden, en af-gelaten geworden, gaande hy altoos manck over de straat, en in welckers Huys van outs, of zedert die tijt genaamt de duysent vreesen, en staande op de Groote Marct, op den hoek van 't Hang, voor in de Gevel al de gevreesde Tormenten te zien zijn." Geheel duidelijk is dit verhaal niet, tenzij men voor Visschersdijk leze: Hang.

Wat in deze verhalen waarheid is, kan niet met zekerheid bepaald worden. Dat iets dergelijks is voorgevallen, is mogelijk, maar stellig niet in dit huis, dat eerst dagteekent van het jaar 1594, blijkens den steen in den gevel. De naam *In duizend vreezen* heeft het huis misschien pas later verkregen, want in de oude koopbrieven van dit pand wordt in een acte van 5 Mei 1704 deze naam het eerst vermeld, terwijl in de koopbrieven van de belendende huizen aan de Groote Markt (1) en in het Hang in een acte van 15 Juni 1669 de naam voor de eerste maal voorkomt. Bovendien is bij onderzoek gebleken, dat in de Doodregisters, in het Archief aanwezig, waarin bij elken doode zijn woonplaats en in de meeste gevallen den naam van zijn huis is opgeteekend, van de jaren 1592 tot 1630 niemand is ingeschreven als wonende in *de duizend vreezen*. Had het huis in dien tijd boven andere huizen een zekere

(1) Het belendende huis aan de Groote Markt werd 11 September 1567 door de stad verkocht. Sedert 1577 wordt het in de giften het »Stadthuys» genoemd, later in 1625 hing er bovendien de «Roode Lantaern» uit.

vermaardheid gehad, dan zou men stellig niet verzuimd hebben, bij den dood van een der bewoners den naam van het huis te vermelden, terwijl de veronderstelling, dat er al dien tijd niemand in gestorven was, niet wel aannemelijk is.

Volgens de zooeven genoemde koopbrieven verkochten de voogden over het nagelaten weeskind van Kerstiaen Fredericx den 9 Juni 1575 het huis aan Adriaen Michielsz. Diens weduwe Hillegont Jansz., hertrouwd met Jan Willemsz., droeg het 24 Januari 1590 over aan Bartholomeus Jansz. Van dezen ging het over op Joris Pouwelsz. Groenevelt, die het weer verkocht aan Willem Cocq, wiens dochter Trijntje gehuwd was met den bovenvermelden Cornelis Henricx.

Zijn kinderen transporteerden 26 Mei 1656 het huis aan Jan van Beveren, van wien het door erfenis overging op Quirijn van Biesum, kunstverkooper, die gehuwd was met een kleindochter van Jan van Beveren. Achtereenvolgens ging het huis nu over in handen van de volgende eigenaars: 5 Mei 1704 aan Cornelis van Veen, 3 Juli 1710 aan Jacobus van der Bel, 2 Augustus 1769 aan Sibilla Arntsen, bij scheiding aan Grada Vloeth, 10 September 1777 volgens testament aan Jacob van der Heyden en 21 October 1809 volgens scheiding aan Hendrik Adrianus van der Heyden.

Ten slotte nog een enkel woord over het tegenwoordig uiterlijk van het huisje. Het prentje tegenover den titel geeft het ons te zien in den toestand van een paar jaren geleden, vóórdat de gevel aan de Markt geverfd en die aan het Hang gecementeerd werd.

Het huis, dat als een der oudste wereldlijke gebouwen in onze stad beschouwd kan worden, is gebouwd in den zogenaaenden Zuid-Hollandschen bouwtrant met uitstekende booglijsten op consoles als overdekking der vensters.

De voorgevel is evenwel in later dagen zeer misvormd. De top is er afgenomen en vervangen door een smake-looze rechte lijn, terwijl ook de onderpui de duidelijkste sporen draagt van dezelfde zucht tot moderniseeren. Misschien is de voorgevel iets breeder geweest: als men vóór het huis staat, bemerkt men dat het muurvlak aan de rechterzijde van de ramen grooter is dan dat aan de linkerzijde en herstelt men den misstand in gedachte, dan wordt het ook mogelijk den topgevel aan de zijde van het belendende huis te reconstrueeren.

Bovendien staat de deur een heel eind uit het midden van het huis. Het is dus niet onwaarschijnlijk te achten dat bij de verbouwing van het belendende huis, die omstreeks 1758 plaats had, een strook van *In duizend vreezen* daarbij is aangetrokken. Bij gebrek aan oude afbeeldingen is het evenwel moeilijk iets van den vroegeren toestand te gissen. In de verzameling op het Gemeente-Archief zijn, behalve een paar teekeningen uit later tijd (*Roterodamum Illustratum*, n^o. 1193 en 1194) nog eenige afbeeldingen van omstreeks 1790 (*Roterodamum Illustratum*, n^o. 329, 330 en 331), die ons den gevel eenigszins gewijzigd vertoonen, maar die geen aanspraak mogen maken op voldoende betrouwbaarheid.

De hierbijgevoegde afbeelding van het tegeltafereel, waaraan het huis zijn naam ontleent, is eene reproductie van de tekening van F. D. O. Obreen, voorkomende op het titelblad in het eerste deel van *De Uithangteekens*, door Mr. J. van Lennep en J. ter Gouw. Ofschoon deze tekening overigens zeer nauwkeurig is, blijkt bij vergelijking met het origineel, dat het onderschrift aan weerszijden een weinig uitspringt.

De voorstelling schijnt te doelen op Mattheus X, vs. 16.